

ÖFVER-KALIX. (Norrbottn.)

Sedan det i Grelsbyn i öfre delen af Kalix' socken på 1630-talet uppförda kapellet kort efter dess fullbordade 1637 förbränts af vådeld, ingick Upsala domkapitel till K. Maj:t med en intercessionsskrift för socknebönderna, att de måtte få någon hjälp till kapellets återupprättande (Hdpr. 1/10 1638). Nybyggnadsarbetet var antagligen färdigt, då kapellborna i en gåfvohandling af 26 juli 1639 till prästbord i Öfver-Kalix, afstodo $\frac{1}{2}$ mantal af sin skattejord genom sammanskott af ett stort antal små åker- och ängslotter. Härtill kom en del jord, som förut legat under moderförsamlingens prästbord, fiskevatten m. m. (Eckl. bost. IV, s. 239-246). Bönderna förbundo sig äfven att inrätta boställe åt den blifvande kapellpredikanten och anhöllo därför, enl. prosten Andreas Canuti's rapport till nyssnämnda domkapitel (14 mars 1640) om befrielse från byggnadsskyldighet beträffande prästgården vid moderkyrkan. Härpå svarar konsist. 6 maj s. å.; att detta var dem ej tillåtet; vela de dess förutan bygga vid kapellet, står i deras fria vilja göra och låta, men prästgårdsbyggningen skola de för ingen del försumma. En konsistorii hemställan hos K. Maj:t febr. 1641, att Öfverkalixborna måtte erhålla någon hjälp att löna sin sommaren 1640 ditskickade predikant dn. Laurentius Calicius synes icke ha ledt till önskad resultat, ty den 13 aug. s. å. förnya de sin anhållan om understöd åt sin präst, emedan pastor och kapellanen i Neder-Kalix af dem utkräfdde både tionde och kapellanslönen. För en rationellare lösning af frågan igångsattes emellertid på kapellpredikantens initiativ en aktion att få kapellaget utbrutet från moderförsamlingen till eget pastorat. Sedan landshöfdingen Frans Cruse 11 dec. 1642 besökt Kalix för att å H. M. Drottningens vägnar närmare undersöka förhållandena och K. Maj:t i bref 16 aug. 1643 befallt honom att med ärkebiskopen öfverlägga i saken, hvilket utmynnade i en tillstyrkan af Ups. domkap. 25 aug. 1643, utfärdades 18 apr. 1644 den kungl. förordningen om uppdelningen af Kalix' pastorat i tvenne gäll, därvid landshöfdingen bemyndigades att i samråd med prosten afgränsa de byar, som borde höra till Öfver-Kalix, och föreslå lämpliga gårdar till kyrkobord. Prästbordsfrihet för pastorsbostället beviljades genom K. Befallningshafvandes bref 18 mars 1667. En mindre del af socknen afsöndrades 1856 till Korpilombolo då nybildade kapellförsamling, som lades under Öfver-Torneå pastorat.

Komminister har funnits i Öfver-Kalix sedan slutet af 1600-talet.

Den vid församlingens utbrytning förefintliga träkyrkan, belägen på en halfö midt emot Ängesåns inflöde i Kalix älf, nedbrann jämte alla sina prydnader 26 febr. 1690. Hon hade på khden J. Halsii tid målats af målaren Benkt Larsson. Ny träkyrka, 31 aln. lång, 15 aln. bred med sakristia vid ena långsidan, uppbyggdes s. å. på samma plats, invigdes 18 sönd. efter Trinit. och nedrefs då den nuvarande år 1858 fullbordade träkyrkan byggdes. Första gudstjänsten i denna bevistades af Carl XV, hvilken som kronprins-regent samma sommar företog en resa genom Norrland. Det med 8-sidig lanternin försedda tornet har sin plats vid östra långsidan, sakristian å motsatta långväggen. Altaret vid södra kortsidan prydes af ett kors med hängande duk mellan kopplade kolonner uppbärande en af en rundbåge omgifven sol. Den vid västra långväggen placerade predikstolen har uppgång från bakomliggande sakristia.

Afbildningar af kyrkan förekomma i Svenska bygder, Bd 2, s. 77; Från bygd och vildmark 1926, s. 119; Sv. Turistfören, årsb. 1899, s. 262.

KYRKOHERDAR.

1. **Laurentius Laurentii Calicius** (1646-56), förordnades 1639 till predikant vid det nyinrättade kapellet i Öfver-Kalix och blef församlingens första khde vid dess utbrytning från Neder-Kalix 1644. Kollationsbrevet för honom öfversändes först i mars 1646 (Hdpr. 3/3 1646), slutligen khde i *Neder-Kalix*, n. 7.

2. **Abrahamus Michaelis Burelius** (1656-71), sannolikt son till khden Michael Laurentii i Burträsk. Stud. i Upsala okt. 1624. Var kapellan i Burträsk 1630, men råkade i oenighet med sin pastor Johannes Erici (se I, s. 176) och förflyttades i anledning häraf 1643 till Nasafjäll som predikant vid silfvergrufvan (II, s. 172), med hvilken befattning han från och med följande år fick förena tjänsten som pastor i Silbojock (III, s. 269). Vid sitt tillträde här i Öfver-Kalix 1 maj 1656 möttes han med mycken välvilja af församlingen, som s. å. anslog 4 t:r korn till utsäde på präståkern. År 1665 besvärar sig herr Abraham öfver, att den jord, som är vorden gifven under prästebordet i Öfver Calis, nu klandras af deras arfvingar, som godvilligen, när separation skedde, den under prästbordet gifvit hade; häröfver resolverade Hsands domkapitel 5 febr.: Emedan arfvingerna dertill ingen rätt eller macht hafva att samma jord återlösa och sine föräldrars ord kraftlöse göra, öfver hvilka ock sal. landshöfdingen välb. Frantz Crusebiörn vittne och dess större stadfästelse varit hafver: förden-skull skola dee, som detta wederbör, af sådan tillbodh hafva återhåld och låta sig medh det, som lagligen [giort är] och härtill står oqvaldt, benöja (Öfver-Kalix kb.). Burelius afled år 1671.

G. 13/11 1646 m. *Märta Burman*, dotter till khden Andreas Nicolai Burman i Löfånger.

Barn: *Karin Burelia*, g. 1664 m. kollegan i Piteå skola Nils Touscher, sed. kapellan i Nätra.

3. **Moses Olai Sundel** (1673-80), f. i Öjebyn i Piteå s:n, son af borgmästaren i Piteå gamla stad Oluf Jonsson och Ingrid Östensdotter, hvilka bodde på hemmanet Västansundet, häraf släktnamnet. Föräldrarna, mycket förmögna, skänkte 1648 till gamla stadens kyrka dess nuvarande skulpterade predikstol och bekostade bland annat en orgelläktares uppförande. Sonen Moses inskrefs ss. student i Upsala 28 mars 1644 och låg jämte sin yngre broder Samuel ännu kvar där år 1656 såsom studerande. Konrektor i Piteå skola 1660. Tillträdde ss. khde i Öfver-Kalix 1 maj 1673 och afled här 19 apr. 1680. Vid stadens brand 1666 förlorade han åtskillig egendom.

Änkan gaf i testamente efter sin man två stora tennstakar på altaret i Ö.-Kalix kyrka.

Barn: *Olof*, f. 28/5 1661 i Piteå, d. 7/7 s. å.; *Sophia*, f. 11/1 1665; en dotter f. 25/6 1667; en dotter f. 29/5 1670.

4. **Johannes Olai Halsius** (1681-97), f. 1629 i Öjebyn, Piteå s:n, af bondeföräldrar. Namnet härleder sig från en äng Halsen i samma by. Johannes Olai Pitensis inskrefs ss. stud. i Upsala 2 nov. 1648, blef skolmästare i Torneå 1661. Här kom han i delo och träta med borgmästaren Anders Torfastson. Borgmästaren beskyllde Halsius att ej vara flitig i sitt ämbete, och den senare hade använt några obekväma ord, då han anklagade borgmästaren att ha lagt sekvester på honom tillkommande djeknepenningar. Konsist. förordnade khden Burelius i Öfver-Kalix att resa till Torneå för att undersöka saken, och resultatet blef, att hemställan gjordes till borgmästaren, som syntes benägen för vänskaplig uppgörelse, att då Halsius mera ex simplicitate än ex maligno proposito sig mot honom försett, han må tillgifva honom, allenast han det afbeder. Dn. Halsius fick åter en skarp förmaning, att han gör sitt ämbete fliteligen icke allenast till informationen utan ock till disciplinen och att han ett prästerligt umgänge förer med borgerskapet. Till kontr.prosten afgick bref, att han förmedlar god vänskap dem emellan, remonstrerandes ock, att dn. Halsius ej blifvit rätt handterad, då djeknepengarne sattes in sequestro och uppmanas, att han maintenerar dn. pedagogum vid en laglig skolmästaregård, m. m. (Hdpr. 6/2 1663). H. utn. till khde i Öfver-Kalix 19 sept. 1681, afled 24 aug. 1697, 57 år, 9 mån. gammal, och begrofs 30 nov. s. å. af khden i Råneå Gulich Blix. Under åren 1696 och 1697 härjade i församlingen en grym blodsot, som borttryckte förra året 60 och senare året 67 personer.

G. 1) m. *Brita* från Torneå;

2) m. *Sophia Somera*, dotter af prosten Joh. Somerus i Kemi och Christina Platz; d. i Råneå 9/1 1709, 64 år 2 m. 3 v. 3 d., begr. därst. i kyrkans kor.

Barn: *Olof*, f. 1663, kyrkoherde i Ö.-Kalix n. 6; *Sophia*, g. 24/2 1690 m. handlanden Christian Antilius, bodde i kyrkbyn, sedan i Torneå, d. därst.; *Catharina*, f. 10/8 1667, g. 1/12 1697 m. länsman Joh. Forssman i Råneå, d. 21/10 1762, 95 år; *Margareta*, f. 1679, g. m. rådman And. Kråka i Luleå, d. i Ö.-Kalix, begr. 27/3 1750, 71 år.

5. **Nicolaus Joh. Fellenius** (1699-1709), f. 13 mars 1644 i Löfånger, son af tolfman Hans Hansson i byn Fällan. Fadern var bondeståndets representant vid riksdagen 1675. Sonen blef student i Upsala 17 okt. 1661 och lämnade universitetet 1663. Inträdde i skolstaten och blef 1666 kollega i Piteå skola 3:dje kl. samt prästvigdes 1667. På tinget

i Löfånger i mars 1676 uppträdde han till försvar för sin aflidne faders och en systers goda namn och rykte, hvilka båda hade af en gammal kvinna Malin blifvit utropade att ha varit i Blåkulla. Kollega Fellenius protesterade och anhöll, att de som utspridt sådant rykte skulle åläggas att lagligen bevisa slika beskyllningar. Rätten förklarade allt som käringesagur, och ryktessmiderskan fick sitt straff (*J. Nordlander*, Norrländskt skollif, s. 51). F. synes jultiden 1673 biträdt prästerskapet i Öfver-Kalix, då han här annandag jul gjorde sin första mässa och ur kyrkkassan erhöll 3 dlr. Blef skolmästare i Luleå 1679 och tillika stadskomminister 1687 med tillträde följande år. Magistraten i Luleå rekommenderar honom år 1690 hos domkapitlet för befordran till »ett roligare och bättre stycke bröd» under framhållande af hans flit och kapacitet och de öfriga förtjänster, han inlagt som skollärare och stadspredikant. Slutligen khde i Öfver-Kalix 1699, afled han här 12 juni 1709.

Hans änka *Karin* klagade, att hon ej utfått änkehjälp år 1718 af pastor Rangii änka, men den senare vägrade, »såvida hennes man intet årligen utfått sin lön» (Hdpr. 30/4 1718). Barnen kommo i handelståndet, en son blef handlande i Uleå, en dotter g. m. en handlande därst. och de bägge andra döttrarna kommo till Luleå. (T.)

Af barnen: *Hans*, f. 20/12 1671 i Piteå; *Catarina*, f. 9/8 1674, ib.; *Mårten*, f. 21/3 1677, ib.; *Margareta*, g. 22/3 1713 m. Erik Elingius.

6. **Olof Halsius** (1711-29), f. 1663, son af khden Joh. Halsius härst. Stud. i Upsala 16 april 1681, blef här ordin. kapellan 1686, var 1706 v. komm. i Luleå stad åt Isr. Örnberg och tillträdde ss. khde i Ö.-Kalix 1 maj 1711. I mars 1722 rådför han sig med konsist. i Hsand angående ett äktenskapsmål, men får tillsägelse att i slika mål ej gå sin prost (J. Unæus) förbi. Han anhöll 14 sept. 1729 att få sin måg Isak Grape till efterträdare och till honom öfverlämna pastoralvården. Församlingen önskade väl sonen Hans, som 16 år tjänt i församlingen och ensam skött tjänsten, men fadern ansåg mågen mera än sonen för församlingen tjänlig. I annor händelse önskade han själf få sitta vid tjänsten så länge Gud lifstiden honom förunnade. Sedan sonen cederat sina anspråk utnämnde domkapitlet Grape till efterträdare, 2 mån. före khdens död, som inträffade 15 dec. 1729. Han var då 66 år 8 m. gammal och begrofs 15 febr. följ. år.

G. 1) m. *Christina Stål*, löjtnantsdotter från Österbotten, d. i barnsäng 26/11 1697;

2) m. *Margareta Orre*, dotter till handl. i Luleå Johan Eriksson Orre;

3) m. *Anna Grape*, f. 1649, dotter till Arendt Grape, Kengis bruks anläggare, änka efter en handelsman från Torneå; d. 10/5 1729.

Barn i första gifftet: *Hans*, f. 1690, kapellan här i Ö.-Kalix; *Sophia*, f. 30/11

1691, g. m. efterträdaren khde Is. Grape; *Brita*, f. 28/7 1694, d. 29/12 s. å.; *Olof*, f. 1696, döpt 26/1, d. 6/10 s. å. (9 m. 2 d. g.); *Christina*, f. 19/11 1697, d. 28/11 s. å., begrofs tillsammans med sin moder. - I andra giftet: *Johan*, f. 1701, erhöi arf efter morfadern handl. Orre och 9/4 1706 tillsattes förmyndare, blef bonde i Bränna, d. 26/5 1768.

7. **Isak Sal. Grape** (1730-32), f. 26 juni 1692 i Ö.-Torneå i Alkula by, son till Salomon Grape, bonde på Nautapuodi hemman i Helsingeby, och Margareta Isaksdotter Curtelia, komm.dotter fr. Hietaniemi. Farfadern var Arendt Arentsson Grape, bryggareson från Lübeck, som inflyttade ss. handlande till Sthm och 1646 grundade Kengis bruk. Stud. 14 okt. 1710 vid Upsala univ., prästv. i Hsand 1714, utn. skolmästare i Torneå 1715, tilltr. 1716, sacellan i Neder-Torneå 1718-30. Var opponent vid prästmötet i Piteå 1729, då prost N. Grubb presiderade. Såsom en meriterad och skickelig prästman, som var mäktig såväl det finska som svenska språket, utn. han till khde i Öfver-Kalix 15 okt. 1729 och tillträdde tjänsten 1730, men afled efter blott två års verksamhet 30 maj 1732.

G. 29/3 1715 m. *Sofia Halsia*, företrädarens dotter. Hennes förlofningsring bevarades länge i släkten. Hon gifte om sig 23/12 1741 i Torneå stad m. handlanden Anders Henriksson Hellant.

Barn: *Anna Margareta*, f. i Ö.-Kalix, döpt 1/2 1717, g. i Torneå 19/5 1746 m. handl. Christopher Zebulon därst., änka 27/10 1746, d. i Löfånger 16/7 1800; *Salomon*, f. 24/4 1718, 2:dre komm. i N.-Torneå n. 12; *Olof*, f. 2/7 1719, komm. i Ö.-Torneå-Hietaniemi; *Isak*, f. 15/11 1720, khde i Ö.-Torneå, n. 11; *Christina*, f. 3/6 1725, g. 10/4 1750 m. kapellpredikanten Christian Antman i Karungi i hans 1:sta gifte; några barn döda i späd ålder, yngst bland dem *Henrik*, f. 14/9 1731 i Ö.-Kalix och begr. 23/4 1734.

8. Mag. **Erik Lönnberg** (1734-43), f. 1696, bondson från Ljude by i Högsjö s:n, inskrefs i Hsands gymn. under namnet *Boberg* 1711, stud. i Upsala 1 okt. 1715, fil. mag. 4 juni 1728, prästv. i sept. s. å. till adj. i Nordingrå; förordnad till nådårspred. i Öfver-Kalix 7 mars 1733, kallades han till pastor af församlingen, som fann det onödigt att någon annan skulle där profpredika; äfven önskade man, att han genom dottern ville konservera prästhuset, om det så vore Guds behag och vederbörande sig så finna, men hvar ock thet icke sker, är thet en sak, som ingalunda frändrager honom thes kallelse (Hdpr. 17/10 1733). Sedan dottern utlätit sig, att hos henne ej fanns något tycke för mag. Lönnbergs person, och hon till äktenskap med honom aldrig skulle samtycka, utfärdade konsist. 20 mars 1734 fullmakt åt honom på Öfver-Kalix pastorat. Afled 14 april 1743.

G. m. *Sofia Kråka*, dotter af rådmän Anders Kråka i Luleå och dotterdotter till khden härst. Joh. Halsius; omg. med efterträdaren khden J. Nordvall.

Ende son: *Anders*, f. 16/4 1742, konrektor i Piteå skola, d. 1808.

Tr.: De vero amore sui, præs. *F. Törner*, Ups. 1726. - De adulate, præs. *J. Hermansson*, ib. 1728.

9. **Jonas Nordvall** (1744-67), khde i *Råneå* n. 10.

10. Mag. **Olof Hamrén** (1767-91), khde i *Löfånger* n. 16.

11. **Abraham Häggström** (1791-1810), f. 7 aug. 1754, son af khden i Burträsk Abr. Häggström. Stud. i Upsala 1773, prästv. 7 juni 1777 i Hsand på kallelse till adj. åt fadern och blef nådårspredikant efter honom i Burträsk 1780; utn. 9 jan. s. å. till e. o. bat. predikant och 19 dec. 1783 till ordin. bat. predikant vid Västerbottens regemente; nådårspred. vid sacellanien i Öfver-Kalix 1784; aflade past.-ex. s. å., tjänstgjorde två år i fält under finska kriget 1788-90; utn. khde i Öfver-Kalix 2 juni 1790, tilltr. 1 maj 1791. Var respondent vid prästmötet i Piteå 1806. Afled i Öfver-Kalix prästgård 9 aug. 1810.

G. 31/3 1785 i Burträsk prästg. m. *Maria Agatha Rhen*, f. 1759 i Älfkarleby, dotter till khden därst. Erik Rhen, sedan khde i Piteå. Till änkesäte hade mannen köpt henne ett hemman Tallviksgård i Öfver-Kalix, som efter hennes död tillföll en hennes systerdotter Margareta Sofia Moritz, hvilken 1820 gifte sig med klockarsonen Per Brännman, sedan kyrkvärd. Pastorskan Häggström afled 9 sept. 1817, 58 år gammal.

Barn: *Erik Abraham*, f. 23/10 1787, komm. i Neder-Kalix n. 13; *Axel Fredrik*, f. 4/3 1789, komm. sammastädes n. 12.

12. **Johan Gustaf Borin** (1812-34), utn. i maj 1811 till khde i Öfver-Kalix, tilltr. 1812; erhöill transport till Refsunds pastorat aug. 1833 med tilltr. följande år. Se khde i *Refsund* n. 22.

3. **Christopher Almquist** (1834-43), f. 13 okt. 1786 i Råneå, son af häradsdomaren Lars Christophersson och h. h. gästgifverskan Catharina Henriksdotter i Hvitå. Inskrefs i Piteå skola 1800, stud. i Upsala 1807; prästv. 1 juli 1810 till nådårspredikant i Umeå efter komm. Ol. Häggström; pastorsadj. i Neder-Kalix 31 juli 1811, curam past. gerens därst. juli 1821, komm. i Råneå maj 1824, past. ex. dec. 1833, khde i Öfver-Kalix maj 1834, tilltr. genast. Han afled 2 mars 1843 af blodstörtning. Under studenttiden räknades han som en stor petit-maître.

G. 23/10 1814 i Neder-Kalix m. *Cajsa Sofia Wennberg*, som erhöll 2 extra nådår.

Barn: *Lars Christopher*, f. 18/9 1815, rustmästare vid Västerb. fältjägare, d. 21/7 1833, drunknade i Räckforsen, *Catharina Sofia*, f. 10/12 1816, g. 16/1 1846 m. khden P. M. Klockhoff i Mo; *Pehr Jonas*, f. 3/11 1818, d. 2/11 s. å., 6 mån. g.; *Christina Mathilda*, f. 5/12 1820, g. m. major Ruthberg i hans 1:sta gifte; *Carolina Dorothea*, f. 7/2 1822, g. 2/10 1845 m. khden i Finska förs. i Sthm Ad. Sjöding, d. 1872; *Joseph Oscar*, f. i Råneå 12/1 1825, hemmansägare i Öfver-Kalix, riksdagsman 1859 o. 1862, d. i Sthm; *Maria Josephina*, f. 12/1 1831, g. 13/4 1856 m. förvaltaren af Gyljens bruk Yngve Reinh. Gyllencreutz, änka 1864, d. 24/5 1896 i Sthm.

14. **Zacharias Grape** (1845-47), f. 8 nov. 1785 i Juckasjärvi, son af khden Per Grape, var en tid bodgosse hos en handlande i Torneå, men hade ej håg och fallenhet för handelsyrket, utan började studera vid 20 års ålder, blef gymnasist i Hsand 1807 och stud. i Upsala 12 mars 1811; prästv. 14 febr. 1813, utn. till pastor och skolmästare i Karesuando lappmarkspastorat 19 maj s. å., blef distriktsprost öfver stiftets norra lappmark 25 okt. 1820, aflade past.ex. 16 juni 1821; utn. till komm. i Öfver-Torneå-Pajala 15 sept. 1824, tilltr. 1 maj 1826; t. f. generalvisitator i Väster- och Norrbottens lappmarker 1823, 26, 29 och 32; i nåder utn. till khde i Karl Gustaf 7 juni 1834, tilltr. 1 maj 1835; hon. prost s. å., opponent vid prästmötet i Piteå 1842; utn. prost och khde i Öfver-Kalix apr. 1844, tilltr. 1845, men afled redan 19 febr. 1847 af bröstvattensot, efterlämnande maka och 9 barn.

G. 1815 m. *Catarina Sofia Åström*, f. 9/4 1795, dotter af khden i Refsund Carl Åström och Sara Elisabeth Nordenström; d. 14/3 1865.

Barn: *Karl Johan*, f. 10/8 1816 i Karesuando, tingstolk och hemmansägare i Arvidsjaur, d. 1897 i Lapträsk; *Per August*, f. 7/4 1818, student, d. i Upsala 14/10 1839; *Sofia Agata*, f. 30/6 1820, g. 1846 m. lärov.kollega Jakob Grahn i Luleå, d. i Piteå 12/2 1852; *Isak*, f. 29/8 1822, khde i Karl Gustaf; *Erik*, f. 27/8 1824, handl. i N.-Torneå, d. där 8/2 1857 på Kariikko hemman i Woikala by; *Zacharias*, f. 7/12 1826 i Pajala, kollega i Haparanda, folkskoleinspektör, riksdagsman, d. 9/7 1874; *Josefina Elisabet*, f. 12/3 1829, g. 1854 m. länsman Isr. Stenudd i N.-Torneå., d. 2/7 1862; *Teodor*, f. 17/9 1831, kollega i Haparanda, d. 5/12 1896; *Hilda Karolina Gustava*, f. 27/6 1834, skollärlarinna i Gefle, d. 25/4 1874; *Ulrik Leonard*, f. 7/4 1838 i Karl Gustaf, student, afvittr.landtmätare, d. 1892.

15. **Lars Isak Hellman** (1849-60), f. 30 juli 1804 i Resele, son af seder. khden i Grundsunda Joh. Aug. Hellman. Stud. i Upsala ht. 1825, prästv. 16 dec. 1827 till past. adj. i Nordingrå, förordn. att biträda d:r Abr. Renström vid past. vården i pastoratets tre församlingar 13 febr. 1833, och efter hans död att uppehålla curam pastoris 19 febr. 1834, skötte tillika prostexpeditionen till 10 sept. s. å., åter past. adj. därst. 6 jan. 1837,

v. past. i Selånger 26 juli s. å., fick fullmakt på Skorpeds sacellani 14 mars 1838 och blef komm. i Sidensjö-Skorped, sedan K. Maj:t 1841 förordnat om de två därvarande komministratureernas förening till en med innehafvaren stationerad i Skorped; afl. past. ex. i dec. 1846; utn. khde i Öfver-Kalix 27 sept. 1847, mottog tjänsten på förordnande 1 maj 1849 och tilltr. fullständigt 1 maj 1850. Afled här 7 juli 1860 och begrofs 22 s. m.

G. 1/5 1835 m. *Sophia Johanna Thelaus*, dotter af khden i Anundsjö Joh. Sam. Thelaus i hans 1:sta gifte. Hon afled i Åsele 19/11 1866.

Barn: *Johan Isak*, f. 17/7 1836 i Nordingrå, kontorsskrifvare vid järnvägen, d. Sthm 1889; *Erik August*, f. 27/7 1837, inspektör vid Hsands ångsåg; *Anna Brita*, f. 21/5 1839 i Skorpeds prästg., d. där 16/12 1842; *Lars Anders*, f. 4/5 1841, organist och skollärare i Åsele; *Carl Samuel*, f. 7/1 1846, khde i Mo n. 5; *Inga Elisabeth Sophia*, f. 1849, d. 9/12 1851, 2 år 2 m. 14 d.

16. **Erik Andreas (Anton) Rosenius** (1864-66), f. 19 aug. 1814 i Nysätra, son till dåv. vice komm. Anders Rosenius och Sara Marg. Norenus samt äldre broder till väckelsepredik. Carl Olof Rosenius. Efter vanlig skolgång i Umeå och Hsand stud. i Upsala vt. 1841, prästvt. 18 juli 1842 till nådårspred. i Burträsk, past. adj. i Säfvar juli 1844, utn. i mars 1848 till brukspredikant på Robertsfors i Bygdeå, där han i 16 år skötte sitt prästerliga kall; aflade past. ex. apr. 1858, utn. till e. o. kgl. hofpredikant jan. 1861, förordn. till inspektör öfver folkskolorna i stiftets norra del under 2 år fr. 1 juli 1861; khde i Öfver-Kalix mars 1861, tilltr. 1 maj 1864. Hans verksamhet här blef kort, enär han våren 1866 i Sthm, där han vistades såsom riksdagsledamot, drabbades af slag under en predikan i Maria kyrka 27 maj och afled 4 dagar senare, 31 maj. Begravnen å kyrkogården i Burträsk. Han var en framstående predikant och skref med ovanlig lätthet vers, ofta som improvisatör. I en af hans döttrars vård finnes bevarad större delen af hans poetiska kvarlåtenskap.

G. 1/2 1844 i Burträsk m. *Carolina Edelstam*, f. 11/4 1814 i Umeå stad, dotter af landshöfdingen i Västerbottens län Gustaf Edelstam och Carolina Agata Holmström. Giftermålet väckte, säges det, mycket motstånd hos föräldrarna, emedan den blifvande mågen var son till »en läsarepräst». Hofpredikanten Rosenii maka afled i Heden, Ö.-Kalix 24/11 1881.

Barn: *Carolina Erika*, f. 2/11 1845 i Säfvar, g. 14/9 1870 m. jägmästaren i Gellivare revir Nils Arvid Leijonflycht, bosatta i Ö.-Kalix; d. 3/2 1896 i Luleå; *Gustaf Anton Immanuel*, f. 11/2 1848, en hoppgifvande, älsklig yngling, d. i Umeå ss. gymnasist 3/4 1866; *Lydia Margareta*, f. 17/3 1850 å Robertsfors, d. i Luleå, ogift; *Euphrosyne Agatha*, f. 3/12 1854, g. 15/11 1877 m. prosten o. khden J. G. Dixelius i Anundsjö; *Sofia Fredrika Gustafva*, f. 22/8 1857, d. 16/8 1865; *Emma Lovisa*, f. 16/1 1861, g. 15/7 1885 m. jägmästaren i Luleå revir Arvid Montell, d. i Sthm 20/3 1919.

Tr.: Tillfällighetsverser i anledning af Holmsunds kapells invigning (Umebladet sept. 1863). - Fältjägarens sång af E. A. Rosenius. Ume 1864.

17. **Karl Johan Edvall** (1869-75) erhöill fullmakt ss. khde i Öfver-Kalix 26 aug. 1867, öfvertog past. vården 1 juni 1869, khde i Torsåker 18 aug. 1873, tilltr. där 1 maj 1875, se *Torsåker*.

18. **Axel Hugo Sandström** (1875-82), sist khde i *Bygdeå* n. 17.

19. **Johan Alexius Rydén** (1883-91), tilltr. ss. khde i Öfver-Kalix 1 okt. 1883, sist khde i *Ramsele* n. 22.

20. **Johan Anton Nordmark** (1892-1909), f. i Luleå stad 7 sept. 1857. Föräldrar: handlanden Karl August Nordmark och Anna Maximiliana (Milly) Lundberg. Med afgangsex. från Luleå lärov. 6 juni 1876 stud. i Upsala ht. 1877, efter aflagda teol. examina prästv. i Hsand 6 sept. 1882 till past. adj. i Råneå, v. pastor därst. 1 jan. 1883, v. pastor i Öfver-Kalix 25 apr. 1883-1 juli 1884, komm. adj. i Luleå stad och tillika vik. adj. i kristendom vid Luleå h. allm. läroverk läsåret 1884-85, v. komm. i Luleå 30 sept. 1885-30 apr. 1888, tillika förordn. predikant vid länsfängelset därst. 11 juli 1884-30 juni 1888; befullm. komm. i Öfver-Kalix 22 okt. 1885, tilltr. 1 maj 1888, khde härst. 13 aug. 1892, tillträdde genast. Ordförande i socknens kommunalstämma 15 juni 1892, landstingsman 1893. Senare utn. till khde i Neder-Kalix 5 sept. 1908, tilltr. 1909. LVO 1915.

G. 8/7 1885 m. *Jenny Sofia Vilhelmina Björlingson*, f. i Ö.-Kalix 28/8 1859, dotter till handlanden Nils Gustaf Björlingson och Anna Maria Björk.

Barn: *Harry Johannes*, f. i Luleå 24/9 1886, riksbankstjänsteman i Sthm; *Hjalmar Immanuel*, f. 21/5 1888, d. 26/7 s. å.; *Maria Antonia*, f. i Ö.-Kalix 23/8 1889, lärarinna i huslig ekonomi; *Axel Teofil*, f. 19/7 1891, med. lic., amanuens, Upsala; *Ingrid Elisabet*, f. 10/5 1893, d. 8/3 1895; *Gustaf Martin*, f. 29/3 1895, fil. kand., 2. komm. i Piteå ldsfg 1922; *Karl Daniel*, f. 22/2 1897, f. d. postexpeditör; *Anton Natanael*, f. 23/6 1898, ingenjör, bosatt i Amerika; *Paul Gunnar*, f. 25/1 1901, juris kand.

21. **Lars Erik Enge** (1909-), f. i Öfver-Kalix 20 mars 1863. Föräldrar: hemmansägaren Karl Johan Andersson och Marta Nilsson. Efter studier i Fjellstedtska skolan student vid Upsala univ. ht. 1890 och efter där aflagda teol. examina prästv. 31 maj 1896; kontraktsadj. i Västerbottens 4:de kontrakts norra distrikt 1 juli s. å., grufpredikant vid Malmberget 3 dec. 1902, tilltr. 1903, utn. till khde i Öfver-Kalix 24 apr. 1909, tilltr. s. å.

G. 27/6 1900 m. *Thekla Fredrika Sandström*, f. i Ö.-Kalix 29/12 1875, dotter till kontr.prosten och khden i Bygdeå Axel Hugo Sandström.

Barn: *Axel Ture*, f. i Haparanda 9/4 1901, teol. stud., Upsala; *Gustaf Sören*, f. 29/12 1902, exam. teckningslärare; *Karl Martin*, f. i Gellivare 22/12 1906, stud., apotekselev.

KOMMINISTRAR.

1. **Olof Halsius** (1686-1711), första komminister härst. 1686 och khde 1711; se ofvan n. 6.

2. **Hans Halsius** (1713-37), f. 1690, företrädarens son. Stud. i Upsala 20 okt. 1709, prästv. 1713 till komm. här, sedan sacellanien för hans skull stått ledig i två år. Under faderns orkeslöshet skötte han hela pastoralvården. Församlingen önskade honom äfven till efterträdare såsom khde, men fadern ansåg mågen Grape därtill skickligare, hvarföre sonen böjde sig för faderns vilja och afstod sin rätt. Efter Grapes död 1732 begärde han pastoratet ånyo, men erhöll det ej. Afled efter en trogen, 24-årig tjänst i församlingen 21 sept. 1737 och begrofs 16 okt.

G. m. *Anna Margareta Leps*, dotter till majoren vid Österbottens regemente Fromh. J. Leps, af tysk adel; omg. 12/12 1738 m. kronolänsman Jonas Öman.

Barn: *Olof*, döpt 24/11 1718, borgare i Luleå, d. 1/4 1782; *Anna Christina*, döpt 16/11 1719, d. begr. 4/9 1720, 10 m. 15 d. g.; *Johan*, döpt 11/1 1721, d. begr. 15/1 s. å., 5 d. g.; *Margareta Sofia*, döpt 10/3 1722, d. begr. 28/4 s. å., 5 v. g. *Hans*, döpt 30/9 1723, d. begr. 10/11 s. å., 4 v. 6 d. g.; *Sofia*, f. 29/10 1725; *Brita*, f. 11/10 1728, d. begr. 15/2 1729, 16 v. 3 d. g.; *Isak*, begr. 2/11 1729, 14 d. g.

3. **Lars Sundén** (1739), f. 1705, son af bonden Mårten i Sunnansjö, Hässjö församling, student i Upsala 26 sept. 1727, prästv. till adj. i Sunne 1733 hos prosten W. Wargentín, där han tydligen hade det svårt och led af tryckande fattigdom, fick af konsist. förordn. 8 mars 1738 till Öfver-Kalix ss. nådårspräst efter företrädaren. Vid valet erhöll väl pedagogen i Luleå Petrus Sundberg de flesta rösterna, men afsade sig tjänsten, då han ansåg transporten mindre förmånlig och hållit sin profpredikan endast i ändamål att förekomma mässfall den utsatta söndagen, han skulle predika. På tillfrågan af konsist. åtnöjde sig församlingen med Sundén, som erhållit närmaste röstetalet. Han mottog sin fullmakt ss. komm. i Öfver-Kalix 2 maj 1739 och tilltr. genast. Svag till hälsan afled han redan 21 maj 1739, 3 veckor efter tillträdet och 19 dagar efter sitt bröllop.

G. 2/5 1739 m. *Anna Margareta Köping*, dotter af löjtnanten vid Västerb. regem. Carl Fredr. Köping. Såsom utfattig befriades änkan från fullmaktslösen för sin man (Hdpr.). Afled vid 21 års ålder och begrofs 5/6 1740.

4. **Lars Longström** (1741-67), stud. i Åbo 1733. Som kunnig i både finska och svenska språken sändes han hit 1739 som nådårspräst, erhöill komm.tjänsten och tillträdde 1 maj 1741. Bodde här i Svartbyn. Fick transport till ena sacellanien i Neder-Torneå 1767. Se vidare *Neder-Torneå*.

5. **Petrus Hedström** (1768-83), f. 1732, son af khden i Burträsk Joh. Hedström, inskrefs i Piteå skolas 3:dje klass 1749, blef stud. i Upsala 8 okt. 1751, prästv. i Hsand 1762 till medhjälpare åt sin fader i Burträsk, förordn. till nådårspräst efter honom 19 juli 1766. Utn. till komm. i Öfver-Kalix 13 maj 1767, tilltr. 1768. Afled här 30 sept. 1783, 51½ år g., efterlämnande änka och 6 omyndiga barn.

G. 27/2 1764 m. *Maria Lidberg*, f. 1741, klockaredotter från Burträsk; hon begärde dubbelt nådår på grund af långväga flyttning, intet ordentligt kapellansbord och otillräcklig behållning, blef omgift med efterträdaren och afled 29/12 1827 i N.-Kalix.

Barn: *Johannes*, f. 23/11 1764 i Burträsk, d. 3/4 1765; *Catharina Maria*, f. 13/4 1766; *Anna Charlotta*, f. 12/2 1768, g. 1793 m. regem. past., sederm. khden i Neder-Kalix Joh. A. Schmaltz; *Johannes Samuel*, f. 13/6 1770 i Ö.-Kalix; *Nils Petter*, f. 30/8 1773, handlande i Luleå; *Ephraim*, f. 10/4 1776; *Fredrik*, f. 22/4 1779.

6. **Daniel Læstadius** (1787-92), komm. i Öfver-Kalix 19 maj 1784, tilltr. 1787, utn. förste komm. i Luleå landsförsamling 11 jan. 1792, se *Neder-Luleå*.

7. **Adolf Ulrik Lang** (1793-1802), f. 16 jan. 1758 i Stockholm, son af d. v. regem. pastorn vid Lifgardet, sed. prosten och khden i Luleå Lars Lang. Stud. i Upsala 6 nov. 1776, kallades 1782 till predikobitråde åt stadskomm. i Luleå J. Hernelius, som då af ålderdom var så menför, att han ej själf kunde skrifva sina predikningar. Utn. komm. i Öfver-Kalix 10 okt. 1792, bodde i Bränna och afled här 26 okt. 1802.

G. m. *Catharina Helena Hasselgren*, dotter af tullskr. i Hsand Arvid Hasselgren och Brita Wikman; d. i hög ålder.

Barn: *Elsa Brita*, f. 9/6 1796, g. 7/2 1819 m. hemmansägaren Nils Nilsson i Bränna; *Margareta Catharina*, f. 23/7 1797, g. 16/11 1834 m. Nils Gustaf Forsman, skomakare i Bränna.

8. **Erik Brunnius** (1805-15), f. 1770, son af komm. i Neder-Torneå Carl Brunnius och Anna Catharina Læstadia, som blef omg. m. khden D. Cneiff i Karl Gustaf. Stud. i Upsala 1787; kallad af sin styffader prästvigdes han i Hsand midsommardagen 1796 till past. adj. i Karl Gustaf;

komm. i Öfver-Kalix 7 sept. 1803, tilltr. 1805. Afled under en resa hem från Haparanda 17 sept. 1815 i sitt 46 år.

G. m. *Eva Henriksdotter*, f. 1794 i Bränna.

Barn: *Henrik*, f. 26/9 1803, komm. i Piteå-Älfsbyn; *Karin*, g. m. handlanden N. P. Westling i Skellefteå; *Carl Abraham*, f. 20/2 1806 i Ö.-Kalix, d. 1/2 1807; *Daniel*, f. 5/5 1807, d. 8/11 s. å.; *David Niclas*, f. 8/5 1808, d. 5/4 1809; *Carl Erik*, f. 9/11 1810, d. 8/12 s. å.; *Johan Gustaf*, f. 26/6 1812, flyttade till N. Kalix 1825, bokhållare 1833; *Margareta Sofia*, f. 19/8 1813, g. 27/1 1833 i Luleå stad m. handelsbokhåll. Joh. Peter Westling.

9. **Isak Daniel Widenmark** (1818-19), sist komm. i *Löfånger* n. 13.

10. **Olof Elias Burman** (1819-26), sist khde i *Ragunda* n. 27.

11. **Nils Edén** (1827-35), utn. komm. i Öfver-Kalix 18 okt. 1826, tilltr. 1 maj 1827; komm. i Råneå 11 mars 1835, tilltr. 1 maj s. å., se *Råneå*.

Vakanspredikanten *Markus Wickner* afled här 30/1 1836. Enl. kgl. br. 23 jan. 1836 skulle endast finsktalande prästmän äga rätt att anmäla sig som sökande till komministraturen i Ö.-Kalix.

12. **Isak Wilhelm Bucht** (1837-45), utn. komm. i Öfver-Kalix 1 febr. 1837, utn. khde i Öfver-Torneå 23 juni 1845 tilltr. 1 juli s. å., se *Öfver-Torneå*.

13. **Carl Olof Sondell** (1846-68), f. 25 juni 1807 i Neder-Kalix, där fadern Erik Sondell var orgelnist och klockare; modern Christina Agander. Inskrefs i Piteå skola 1822, öfvergick om hösten 1827 till Hsands gymn., stud. i Upsala 1832, v. kollega i Hsands skola ht. 1834, prästv. 18 jan. 1835 till pastors- och komm.adj. i Råneå., förordn. till vice komm. i Öfver-Kalix efter vakanspred. Wickners död jan. 1836; komm.adj. i Neder-Kalix 22 apr. 1837, vice komm. i Löfånger 16 aug. s. å., past.adj. i Skön 3 maj 1843, i Hede 16 jan. 1845 och curam past. gerens därst. 25 febr. 1846, slutligen utn. till komm. här i Öfver-Kalix 5 apr. 1846, tilltr. s. å. Innehade v. past. förordn. här under khdens vistelse på riksdagen 1865. I de församlingar, dit han missiverades, särskildt i Löfånger, blef han upphof till och verkade för en större andlig lifaktighet i anslutning till den rörelse, som vid denna tid genomgick ett flertal af de norrländska församlingarna. Han synes dock varit i saknad af den vislighet och hållning, som erfordrades att leda dessa rörelser. Af de förklaringar, som affordrades honom öfver

mot honom gjorda angifvelser, kan man sluta att han var en mycket from, ehuru kanske något inskränkt man. (*R. Matthiesen*, Minnesteckning öfver aflidna prästmän vid prästmötet 1871.). Kujonerad af sin hushållerska, lefde han ett i det yttre torftigt lif, ehuru man vid hans död påträffade här och hvar undanstopgade penningar. Afled 23 okt. 1868.

Efter hans död förordnades Jonas Löfgren, som uppehöll nådåret efter khden Rosenius, äfven till v. komm., från hvilket förordnande han befriades 1 maj 1869, då utn. khden Edvall äfven skulle uppehålla komministraturen. Återbesättandet af denna tjänst uppsköts med kgl. tillstånd en tid år för år på grund af ofullständiga förslag och brist på sökande.

14. **Anders Fredrik Elfgrén** (1875-87), utn. till. komm. i Öfver-Kalix 30 juli 1875, till khde i Degerfors 20 mars 1885, tilltr. 1 maj 1887, se *Degerfors*.

15. **Johan Anton Nordmark** (1888-92), utn. komm. härst. 22 okt. 1885, tilltr. 1 maj 1888, tilltr. 1892 som khde i *Öfver-Kalix* n. 20.

16. **Oskar August Ahlén** (1893-1922), f. 26 nov. 1856 i Made-sjö s:n, Kalmar stift. Föräldrar: virkeshandlanden och jordbrukaren Daniel Jonsson och Maria Charlotta Olofsdotter. Afl. mogenh. ex. i Kalmar 7 juni 1882, stud. i Upsala ht. s. å. Efter afl. teol. examina prästv. i Hsand 31 maj 1892 till adj. i Skellefteå; komm. i Öfver-Kalix 17 juni 1893, tilltr. 1 juli s. å. Tjänstledig för sjukdom sedan 1908. Emeritus 1922.

G. 6/8 1893 m. *Emma Kristina Olsson*, f. i Norrköping 27/12 1868, dotter af fastighetsägaren Karl Fredrik Olsson och Karolina Johansson; d. 6/6 1906.

Barn: *Oskar Karl-Daniel*, f. i Ö.-Kalix, 1/4 1897, d. 1923; *Emma Karin Maria*, f. 1/10 1899, folkskolelärarinna; *Alfhild Kerstin Frideborg*, f. 21/6 1901, bosatt i Skärkind; *Sixten Fredrik Simeon*, f. 18/6 1903, stud. i Ups., (Östg. nat.) 1921; *Oskar Emrik Natanaël*, f. 14/4 1906, stud. i Upsala.